

Landanalys **Namibia**

1999

Sveriges ambassad Windhoek

LANDANALYS NAMIBIA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. DEN POLITISKA SITUATIONEN.....	2
1.1 POLITISKT SYSTEM OCH POLITISK UTVECKLING	2
1.2 DEN DEMOKRATISKA KULTUREN	3
1.3 UTRIKESPOLITIK OCH KONFLIKTPERSPEKTIV	5
1.4 UTVECKLINGSPOLITIK	6
2. SOCIALA FÖRHÅLLANDEN	6
2.1 FATTIGDOMSSITUATION	7
2.2 JORDFÖRDELNING.....	9
2.3 UTBILDNING	9
2.4 HÄLSO- OCH HIV/AIDS-SITUATION.....	10
3. EKONOMIN: TILLBAKABLICK OCH FRAMTIDSUTSIKTER.....	11
3.1 MAKROEKONOMISK SITUATION.....	11
3.2 DEN NAMIBISKA EKONOMINS STRUKTUR	13
3.3 DEN OFFENTLIGA EKONOMIN	15
3.4 ARBETSMARKNADS- OCH INDUSTRIPOLITIK.....	16
3.5 HANDELSPOLITIK OCH REGIONALT SAMARBETE	17
4. MILJÖ OCH HÅLLBAR UTVECKLING.....	19
4.1 KLIMATFÖRHÅLLANDE	19
4.2 VATTENRESURSER.....	19
4.3 REGERINGENS ÅTGÄRDER.....	20
5. UTVECKLINGSSAMARBETETS ROLL I NAMIBIA	21
5.1 BISTANDSBEROENDE	21
5.2 GIVARSAMORDNING	21
5.3 ÄNDRA GIVARES ERFARENHETER	22
5.4 NAMIBIAS SYN PÅ UTEVCKLINGSSAMARBETE	23
6. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FRAMTIDA RELATIONER MELLAN SVERIGE OCH NAMIBIA....	23
6.1 HANDEL MELLAN SVERIGE OCH NAMIBIA	24
6.2 SVENSKA INVESTERINGAR I NAMIBIA	24
6.3 INSTITUTIONELLT SAMARBETE.....	25
6.4 UTVECKLINGSSAMARBETETS ROLL I FRÄMJANDET AV BREDARE SAMARBETE	25

UTVECKLINGSINDIKATORER FÖR NAMIBIA

UTVECKLINGSINDIKATORER	1995	1990
1. BNP/Invånare (i USD, traditionellt räknat)	1,930 (1994)	na
BNP/Invånare (i USD, enligt PPP-metoden)	4,027 (1994)	1,400
2. BNI/Invånare (i USD, traditionellt räknat)	2,000	1,080
BNI/Invånare (i USD, enligt PPP-metoden)	4,150	na
3. Läskunnighet över 15 år		
Kvinnor	na	na
Män	na	na
4. Barnadödlighet, per tusen födda (under barnets första levnadsår)	62	100
5. Fattigdom (andel människor som lever på mindre än 1 \$ per dag)	na	na
6. Skuldtjänst/Exportintäkter	na	na
7. Bistånd/Invånare (i USD)	119 (1996)	91
Bistånd/BNI	5.7% (1996)	5.3%
8. Sociala utgifter/BNI		
Offentliga utgifter hälsa/BNI	3.7% (90-95)	na
Privata utgifter hälsa/BNI	3.7% (90-95)	na
Offentliga utgifter utbildning/BNI	9.4%	na

Not: endast löpande priser

Källförteckning: Rubrik 1, 3 från Human Development Report 1997/1993 (UNDP)

Rubrik 2 från World Development Report (WDR) 1997/1993

Rubrik 4, 5, 7, 8 från World Development Indicators/World Development Report 1998/1992 (World Bank)

Rubrik 6 från Global Development Finance, volym 2 (World Bank)

Landanalys Namibia

1. Den politiska situationen

1.1 Politiskt system och politisk utveckling

Namibia är sedan 1990 en konstitutionell demokrati med flerpartisystem. Samhället präglas av politisk stabilitet och, trots det historiska arvet från apartheid, har det hittills inte funnits några djupgående motsättningar mellan olika etniska grupper. Betydelsen av etniska aspekter tycks dock öka i olika sammanhang. Det finns idag ingen självklar efterträdare till Nujoma och dennes frånträde från den politiska scenen skulle kunna utlösa en maktkamp med starka etniska inslag. Den försoningspolitik som regeringen valde vid självständigheten syftade till att garantera politisk och ekonomisk stabilitet och en smidig övergång till demokrati. Den politiska ledningen valde att inte konfrontera det "gamla" samhället genom t.ex. en alltför snabb och kraftfull omfördelningspolitik. I så måtto har den valda politiken på många sätt varit framgångsrik och ett demokratibygge har åstadkommit. Samtidigt har regeringens handlingsutrymme i viss mån begränsats och, vad avser ekonomin, har det medfört att de ärvda grundläggande ojämlikheterna och orättvisorna i samhället i stor utsträckning kvarstår.

Det regeringsbärande partiet, SWAPO, är fortsatt starkt och sammanhållningen och lojaliteten utåt är markant. Likaså är president Nujomas konstitutionella roll och ställning stark och presidenten åtnjuter respekt och uppskattning i de breda folklagen. Den namibiska konstitutionen föreskriver att presidentämbetet kan innehas under högst två mandatperioder om vardera fem år. Presidentens andra mandatperiod går ut år 1999. SWAPO har beslutat att föreslå en ändring av konstitutionen för att möjliggöra för president Nujoma att inneha ämbetet under ytterligare en mandatperiod.

Frågan om en tredje mandatperiod är kontroversiell och meningsmotståndarna betonar den effekt det på längre sikt kan få för demokratin. En ändring av konstitutionen i en sådan fundamental del kan också innebära en risk för ändringar i andra grundläggande delar.

SWAPOs dominerande majoritet i parlamentet med 59 av de 78 platserna i nationalförsamlingen ger en stabil bas för det politiska agerandet men bäddar samtidigt för tendenser till maktfullkomlighet och underminering av de demokratiska spelreglerna.

Fyra oppositionspartier finns representerade i parlamentet med de resterande 19 platserna. Deras dilemma är och kommer för lång tid att vara den historiska barlast de bär med sig i form av det tidigare samröret med apartheidregimen och den brist på trovärdighet detta innebär. Oppositionen präglas i övrigt av oförmåga att presentera konstruktiva politiska alternativ. I det korta perspektivet finns således

inte något reellt politiskt alternativ till SWAPO som därför troligtvis kommer att dominera det politiska livet många år framöver.

Namibia har ända sedan självständigheten präglats av inrikespolitisk stabilitet. Det finns inget som idag pekar på att detta skulle förändras. De etniska aspekterna spelar otvetydigt en ökande roll vilket i längre perspektiv skulle kunna hota stabiliteten. Den utbredda fattigdomen och fördelningsfrågorna, tillgången till jordbruksmark och vatten är dock faktorer som kan komma att orsaka spänningar och motsättningar mellan olika grupper och delar av landet.

1.2 Den demokratiska kulturen

Den parlamentariska demokratins förankring hos folkflertalet är svag. Kunskapen om och förståelsen för konstitutionens rättigheter och förpliktelser är begränsad. Den starka centraliseringen av den politiska och ekonomiska makten till Windhoek försvårar ett folkligt deltagande med möjlighet att påverka politiska beslutsprocesser. De lokala och regionala förvaltningarnas reella makt och handlingsutrymme är begränsad. Det låga valdeltagandet i lokalvalen i februari 1998¹ ger en fingervisning om gapet mellan maktens centrum och landsbygden och den maktlöshet folk sannolikt upplever.

Statens centrala institutioner² har byggts upp sedan självständigheten. Fortfarande finns betydande brister i förmågan att effektivt planera och genomföra en utvecklingspolitik som på ett kostnadseffektivt sätt använder statens resurser och minskar klasskillnader. Bland annat är statens funktioner alltför centraliserade för att allokeringen till lokal nivå ska fungera tillfredsställande. Regeringen har initierat en långtgående decentraliseringspolitik som, om tillräckliga resurser avsätts och utbildningssatsningar görs, på längre sikt kan medföra ett närmande mellan den politiska maktens centrum och folkflertalet samt resultera i effektivare resursallokering. Den stora utmaningen ligger även fortsättningsvis i att minska den centrala förvaltningens storlek samt, parallellt med att nödvändiga nedskärningar i de offentliga utgifterna görs, bygga upp en lokal förvaltning som tjänar landsbygden och befolkningsmajoriteten.

Det civila samhället är relativt svagt och outvecklat. Landets storlek (knappt två gånger större än Sverige) med en befolkning på endast 1,7 miljoner i kombination med det mentala arvet från apartheidtiden gör det svårt att engagera befolkningen att organisera sig och att delta i samhällsbygget. Breda demokratiskt styrda folkrörelser av det slag som finns i Sverige saknas. Det finns dock ett antal kvinno-, MR- och andra enskilda organisationer som i sin verksamhet bidrar till att främja och stärka de demokratiska strukturerna. Kvinnorna skulle, i mycket större utsträckning än som är fallet idag, kunna utgöra en resurs och en kraft för förändring och utveckling. Tradition och kultur liksom brist på utbildning står dock fortfarande i vägen. Fackföreningsrörelsen är idag förhållandevis lojal mot

¹ I genomsnitt ca 40% men på vissa håll ca 20%.

² Centralbank, planeringsfunktioner, "economic management", revision, statistik etc.

SWAPO, men utgör en kraft som på sikt kan få ökad betydelse. Kyrkorna och studentorganisationerna spelar för närvarande en mindre framträdande roll i demokratibygget, jämfört med deras betydelse i kampen mot apartheid.

Det finns endast ett fåtal privata aktörer, i form av näringslivsföreträdare samt handelskamrar, som kan sägas spela någon direkt roll för demokratiseringen. Dessutom finns ett antal icke-vinstdrivande företag inom social verksamhet. En handfull personer och intellektuella deltar aktivt i samhällsdebatten och utgör därmed en kanal för dialog med regering och beslutsfattare.

De diplomatiska beskickningarna och givarorganisationerna har ett betydande inflytande i MR och demokratifrågor och regeringen är lyhörd för kritik från detta håll. Förutom den balansgång detta innebär i förhållande till regeringen i känsliga frågor, finns också en tendens till förväntan från det civila samhällets aktörer att utländska aktörer ska ta på sig den roll som rätteligen åligger dem själva.

Avsaknaden av en aktiv politisk opposition och folkligt deltagande i politiska beslutsprocesser och i samhällsdebatten samt inte minst avsaknaden av öppen kritik och debatt är företeelser som sammantagna utgör ett påtagligt hot mot demokratin.

De i konstitutionen garanterade grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna respekteras och efterlevs på ett tillfredsställande sätt. Namibia har ratificerat de viktigaste internationella MR-konventionerna. Man har ett oberoende och relativt väl fungerande rättsväsende. Bristerna är mest uppenbara på den nivå i Namibia som motsvarar den svenska tingsrätten. Det finns granskande instanser i form av ett fungerande riksrevisionsverk och Ombudsmannaämbete. Mediafriheten respekteras i stort sett och tidningar och radio/TV är relativt frispråkiga.

Kvinnors och barns rättigheter och villkor ges hög prioritet. Traditionellt och kulturellt är dock kvinnor i praktiken långt ifrån jämställda med män. Kvinnors politiska och ekonomiska inflytande är alltså begränsat. Kvinnor är i regel fattigare än män och sämre representerade inom politik och affärsliv. I det politiska livet är kvinnorepresentationen på nationell och regional nivå begränsad. Antalet kvinnor i parlamentets nationalförsamling uppgår till 15 av totalt 78 ledamöter. I regeringen finns 2 kvinnliga ministrar resp 2 vice ministrar av totalt 44. Det är dock annorlunda på lokal nivå. I de senaste valen intog kvinnorna 40% av samtliga platser.

Ett viktigt steg mot ökad jämställdhet togs 1996 då lagen om kvinnors ekonomiska jämställdhet och oberoende infördes (Married Persons Equality Act). Regeringen har vidare antagit en nationell policy och ett handlingsprogram för att genomföra en jämställdhetspolitik baserad på handlingsprogrammet från kvinnokonferensen i Beijing 1995. Den nyligen genomförda genderanalysen av statsbudgeten är ytterligare ett exempel på regeringens strävan att främja ökad jämställdhet.

Konstitutionen föreskriver förbud mot alla former av diskriminering. Regeringens satsningar på ökad välfärd och fattigdomsbekämpning tycks dock inte ha nått utsatta minoritetsgrupper³ i samma utsträckning som övriga.

Regeringen försöker att stävja tendenser till korruption. En särskild antikorrupsions- och etikkommission har etablerats och ett förslag till antikorrupsionslagstiftning kommer att föreläggas parlamentet inom kort. Samtidigt kan märkas en ökande tendens till "girighet" och de senaste åren har visat en rad exempel på både oegentligheter och åtgärder för att genom löner och generösa förmånspaket tillgodose elitens intressen. Avslöjanden i media möts ofta med kritik från de styrandes sida och mycket sällan hålls "felande" ansvariga för sina gärningar.

1.3 Utrikespolitik och konfliktperspektiv

Namibia sluter starkt upp bakom FN och OAU och deltar t.ex. med trupp i FN:s fredsbevarande operation i Angola. Namibia har endosserats för en av de icke permanenta platserna i FN:s säkerhetsråd 1999-2000.

Namibia är starkt beroende av utvecklingen i närområdet såväl på det politiska som ekonomiska området. Relationerna med Sydafrika är komplexa och den sydafrikanska politiska och ekonomiska dominansen upplevs många gånger besvärande av den namibiska regeringen. Relationerna med grannländerna är goda även om förhållandet till Botswana i vissa frågor är ansträngt. En gränskonflikt avseende ön Kasikili i gränsvattnet mellan Namibia och Botswana har hänskjutits till Internationella domstolen i Haag, sedan parterna misslyckats att uppnå en acceptabel förhandlingslösning. En ny territoriell konflikt blossade upp i slutet av 1997 och har ännu inte funnit sin lösning. I ett bredare perspektiv kan de begränsade vattenresurserna i regionen komma att skapa spänningar i relationerna till grannländerna (Namibias gräns med Sydafrika utgörs av Oranjerivaren, med Angola av Kunene-rivaren och med Botswana av Kwando/Linyanti/Choborivaren). Namibiska planer på att avleda vatten från Okavangodeltat har negativt påverkat relationerna med Botswana.

Relationerna till den angolanska regeringen är sedan befrielsekriget mycket goda emedan de av samma skäl är betydligt sämre med UNITA-rörelsen. Det faktum att ovambo-folket bor på båda sidor av den namibisk-angolanska gränsen innebär bl.a. handelskontakter men skapar samtidigt problem eftersom folk rör sig olagligt mellan länderna.

Namibia har tillsammans med Angola och Zimbabwe valt att militärt bistå i konflikten i Demokratiska Republiken Kongo, DRK. Den namibiska regeringen har bekräftat militär närvaro i form av logistiskt understöd i området kring huvudstaden Kinshasa. Namibia verkar också aktivt för att få tillstånd en förhandlingslösning. Den politiska oppositionen och media har ifrågasatt den namibiska regeringens agerande och ställt frågor om de kostnader som konflikten medför för landet.

³ Tex San- och Himbabefolkningen.

1.4 Utvecklingspolitik

Det historiska arvet -apartheid- efterlämnade ett dualistiskt samhälle och en ekonomi som fortfarande åtta år efter självständigheten 1990 uppvisar många oförändrade karaktärsdrag. Namibias utvecklingspolitik har haft som huvudmål att öka den ekonomiska tillväxten och minska inkomstskillnaderna med en bibehållen makroekonomisk stabilitet. Regeringens huvudtes är att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att en förbättring av folkets levnadsstandard skall komma tillstånd och inkomstskillnaderna minska. Ekonomisk tillväxt möjliggör för regeringen att satsa på sociala och ekonomiska program för att stödja fattiga grupper.

I Namibias första nationella utvecklingsplan, NDP1, för perioden 1995 till 2000, slås följande utvecklingsmål fast: att säkra en ökning av per capita- inkomsten genom en årlig reell tillväxt på 5%; att skapa sysselsättning; att minska den skeva inkomstfördelningen samt att minska fattigdomen genom ekonomiska och sociala program för utsatta grupper i samhället.

Strategi i NDP 1 för att uppnå utvecklingsmålen:

- * skapa förutsättningar för hållbar socio-ekonomisk utveckling;
- * investera i utveckling av mänskliga resurser;
- * främja deltagande i utvecklingsprocesser och jämlikhet
- * främja Namibias roll i internationella sammanhang;
- * verka för en effektiv statsförvaltning; samt
- * utforma ett investeringsprogram för den offentliga sektorn

Regeringens ambition att reducera fattigdomen och skapa sysselsättning har hittills framförallt inriktats på förbättrad social service — genom satsningar på bl.a utbildning och hälsovård samt framtagande av policies för att befrämja investeringar och industrialisering — snarare än genom direkt omfördelning av ekonomiska resurser. När utvecklingen sedan 1990 granskas och potentialen för framtiden diskuteras är det viktigt att beakta de grundläggande förutsättningar som råder. Det kan hävdas att ett antal faktorer starkt *begränsar Namibias handlingsutrymme* för ekonomisk, politisk och social utveckling. I Namibia finns likväl viktiga förutsättningar, vilka saknas i många länder i Afrika, och som på sikt kan bidra till att ärvda skevheter kan förändras i positiv riktning. Sådana faktorer är bl.a. politisk stabilitet, en förhållandevis väl utbyggd infrastruktur, naturtillgångar, grunden för ett socialt trygghetssystem och en förnuftig socio-ekonomisk politik.

2. Sociala förhållanden

Idag, 8 år efter självständigheten, kvarstår skevheter i inkomstfördelning och tillgång till produktiva resurser. Fattigdomen är fortsatt mycket utbredd. Tillgänglig statistik är ofullständig och jämförbara data bakåt i tiden saknas, vilket gör det svårt att med säkerhet bedöma hur de fattigas situation förändrats. Satsningarna på de sociala sektorerna torde emellertid ha förbättrat levnadsstandarden i form av tillgång till basutbildning och hälsovård. Prioriteringarna på det sociala området vittnar om en politisk vilja att angripa fattigdomsproblemen. Med rådande budgetrestriktioner är det dock tveksamt om regeringen även fortsättningsvis kan låta 35-40 procent av utgifterna gå till sociala sektorer. För att förbättra

levnadsförhållandena för de fattiga behövs, förutom resurser till sociala sektorer, bl.a. bibehållen makroekonomisk stabilitet, en aktiv fördelningspolitik och ett effektivt resursutnyttjande för att ekonomin ska kunna växa och sysselsättningstillfällen skapas. Ekonomin behöver vidare diversifieras och därvidlag krävs gynnsamma förutsättningar för tillväxt, investeringar och en expansiv privat sektor.

2.1 Fattigdomssituation

Det namibiska samhället kännetecknas av en å ena sidan urban modern ekonomi och ett storskaligt kommersiellt jordbruk som domineras av den vita befolkningen och en växande svart elit. Dessa grupper har höga inkomster och hög levnadsstandard. Mot detta står de villkor som gäller för majoriteten av befolkningen som under knappa förhållanden livnär sig på självhushållningsjordbruk och transfereringar, eller i stort saknar fasta utkomstmöjligheter. Den huvudsakliga inkomstkällan för drygt 40 % av hushållen i Namibia utgörs av löner från formellt och informellt arbete, medan självhushållningsjordbruk är viktigast för 35 % av hushållen.⁴ Majoriteten av den namibiska befolkningen erhåller större delen av sin utkomst utanför den formella ekonomin.

Tabell 1. Huvudsaklig inkomstkälla för namibiska hushåll (%)

<i>inkomstkälla</i>	Alla hushåll
Självförsörjningsjordbruk	35
Lön	44
Företag	6
Pensioner	11
Cash remittances	4
Totalt	100

Källa: CSO, household survey

Fattigdomen i Namibia är mycket utbredd och inkomstfördelningen tillhör en av världens skevaste. Uppgiften om BNP/capita/ år på nära USD 2000 säger föga om folkflertalets levnadsförhållanden. År 1993 uppskattades de rikaste 7 000 namibierna konsumera mer än de fattigaste 800 000 tillsammans⁵. Av nedantående tabell framgår att 40 % av de namibiska hushållen klassas som fattiga eller mycket fattiga⁶.

Tabell 2 Fattiga hushåll i Namibia, andel matkonsumtion av total konsumtion, 1994

<i>Matkonsumtion/ total konsumtion</i>	<i>Klassificering</i>	<i>Antal</i>	<i>Hushåll</i>	<i>%</i>
0 % - 59 %	Ej fattiga	146 896		60 %
60 % - 79 %	Fattiga	73 448		30 %
80 % - 100 %	Mkt fattiga	24 483		10 %
Totalt		244 827		100 %

(Källa: Namibia Poverty Profile, 1995, s 9)

⁴ "Household Income and Expenditure Survey" Central Statistics Office, 1993/94 och "Namibia: Raising to the Challenge of Poverty Reduction" The World Bank, 1997.

⁵ "Integrated Poverty Reduction Strategy for Namibia: A Discussion Document", National Planning Commission, 1997.

⁶ Med fattiga avses här d.v.s. hushåll som använder mer än 60% av sin inkomst till mat.

Skillnaderna i inkomst mellan vita och svarta, mellan landsbygds- och urbana områden, mellan manligt och kvinnligt ledda hushåll, och mellan olika geografiska områden och olika etniska grupper i landet är påfallande stora. De rikaste hushållen återfinns i de urbana områdena i Namibias centrala och södra delar. Över 2/3 av de fattiga lever i landets norra delar. Befolkningsgruppen med den högsta ekonomisk standarden (den tyskspråkiga) har en privat konsumtion som är 20 gånger högre än t.ex. Sanfolkets.

Många av de fattigaste återfinns i kvinnligt ledda hushåll på landsbygden i norra Namibia. Den privata konsumtionen⁷ motsvarar för dessa hushåll ca hälften av konsumtionsnivån i de manligt ledda. I kvinnligt ledda hushåll är självhushållningsjordbruket den huvudsakliga utkomstkällan. I Owambo-regionen är ungefär 65 % av de självhushållande bönderna kvinnor. Många kvinnohushåll försörjer även sina familjer och äldre släktingar genom pensioner och sk "cash remittances"⁸. De hushåll som förestås av män har lönearbete som sin främsta inkomstkälla. Männen förestår 70 % av hushållen i de urbana områdena.

Namibia är idag svagt urbaniserat. Drygt 26% av befolkningen levde 1992 i samhällen med mer än 2000 invånare. Befolkningstillväxten i urbana områden är dock mycket snabbare än på landsbygden. Prognosen för genomsnittlig urban befolkningsökning mellan 1992 och år 2000 är 5,4 %/år medan Windhoek med ca 200,000 invånare förväntas öka med cirka 7% per år. Urbana områden utgörs dels administrativa centra och handelsorter, dels av snabbt växande befolkningscentra i områden som tidigare var s.k. "bantustans". Problemen i de senare områdena består bl.a. i att mycket infrastruktur saknas. Utvecklingen kompliceras vidare av att mark ej kan styckas av, fast egendom ej belånas, etc. eftersom dessa ej har formell status som "stadsområden".

Namibia är ett av få länder i Afrika med ett statligt pensionssystem. Alla över 60 år samt handikappade är berättigade till en pension om NAD 160/månad (ca SEK 230). Även om beloppen är låga anses pensionerna vara betydelsefulla ur försörjningssynpunkt. Pensionssystemet utgör ett viktigt led i regeringens ansträngningar att förbättra levnadsvillkoren för de fattiga och därmed minska fattigdomen. Systemet når idag ut till ca 80% av alla berättigade. Täckningen är dock sämst i regioner med lägst inkomster.

Världsbanken har på uppdrag av Namibia genomfört en studie som skall ligga till grund för en nationell fattigdomsstrategi som ännu är under utarbetande. En central slutsats som dras är att en strategi för fattigdomsbekämpning måste inkludera jordbruksbaserade såväl som icke jordbruksbaserade initiativ. Därvidlag är det av stor vikt att Namibias regering, gör tydliga definitioner och prioriteringar för att möjliggöra fokusering, ett effektivt resursutnyttjande såväl som uppföljning av kommande satsningar.

⁷ Den privata konsumtionen/hushåll inbegriper dels konsumtion genom kontantutgifter dels konsumtion av egen produktion, gåvor m.m. (d.v.s. i natura)

⁸ Kan vara lönetransfereringar från familjemedlemmar inom den formella sektorn eller pensioner.

2.2 Jordfördelning

Fördelningen av land var en central fråga för SWAPO under befrielsekampen. Frågan är lika aktuell idag som den var då. Drygt 4.000 personer äger 44 % av den totala landarealen som framför allt brukas kommersiellt, med inriktning på boskapsuppfödning. I Namibias norra delar, får ca 900 000 av befolkningen sin utkomst från självförsörjningsjordbruk på s.k. "communal land" (gemensam mark) på 43% av landets yta

Parlamentet har antagit lagar som reglerar äganderätten för privat mark. Enligt denna lag har staten rätt att mot kompensation inköpa mark för omfördelning till utsatta grupper i samhället⁹. En särskild fond har upprättats för ändamålet och regeringen har hittills upphandlat ca 40 kommersiella farmer. Omfördelningen av jord har dock dragit ut på tiden. Regeringens är medveten om att en uppdelning av de kommersiella farmarna i mindre enheter torde kunna få negativa konsekvenser för produktiviteten, och totalt sett snarare minska än öka jordbruksproduktionen.

Regeringen har vidare nyligen för parlamentet presenterat en landpolicy som bl.a. reglerar användning och utnyttjande av gemensam mark. Marken i dessa områden ägs av staten men har fram till nu utdelats och brukats i enlighet med de traditionella ledarnas beslut och anvisningar. Den nya lagstiftningen föreslår en rad nya former för brukande och ägande vilket i praktiken kommer att ge användare större möjligheter till att in-teckna sin egendom som säkerhet för krediter¹⁰. Förutsättningarna för kvinnor i traditionella äktenskap att kunna "äga mark" torde öka om förslaget realiserar.

Givet Namibias ekologiska begränsningar är omfördelning av kommersiell mark inte självklart en lösning på den utbredda fattigdomen och den ojämna inkomstfördelningen¹¹. Däremot torde möjligheterna till innehav och ägande av gemensam mark eventuellt kunna öka produktiviteten och bidra till fattigdomsbekämpning. Inrättande av naturskyddsområden (conservancies) är ett sätt att öka den fattiga landsbygdsbefolkningens inflytande över lokala resurser som samtidigt ger förutsättningar för ett uthålligt utnyttjande.

2.3 Utbildning

I syfte att på lång sikt minska fattigdomen har regeringen sedan självständigheten prioriterat grundskoleutbildning. Ca 25% av de offentliga utgifterna har årligen använts för ändamålet, en hög siffra internationellt sett.¹³ År 1996 gick mer än 90% av åldersgruppen 6-16 år i skolan varav 50,5% flickor och 49,5% pojkar. Undervisningen för San- och Himbabefolkningens barn liksom barn till lantarbetare är dock fortfarande eftersatt¹⁴. Problemen är i stor utsträckning brist på resurser och

9 Har skett för Sanbefolkningen, fd Plansoldater samt jordlösa

10 Traditionella ledares möjlighet att anvisa jord kvarstår. Förutom arrende- och äganderättigheter föreslås införande av rättigheter som medger besittningsrätt och säkerhet till innehav av mark och möjlighet till belåning. Förslaget är positivt då det möjliggör samt skapar incitament för berörda innehavare att investera i marken, i rurala såväl som urbana områden.

11 "Working Paper No. 54", NEPRU, 1997.

13 Recurrent expenditures, löpande priser.

14 Bl a beräknas enbart 20% av San-barnen beräknades gå i skolan år 1996.

lärare som kan undervisa dessa barn. För flera av San-grupperna saknas ett skriftspråk och vad avser Himbas är dessa i stor utsträckning nomader.

Antalet flickor på alla nivåer inom skolsystemet är högre än antalet pojkar. Detta gäller även för studenter vid universitetet och högskolorna (58% kvinnliga och 42% manliga studenter). Kvinnor utgör 60 % av lärarkåren men återfinns inte i samma utsträckning på de högre funktionerna inom systemet. Männen dominerar med 70% på rektorstjänsterna. På universitetet innehar männen 86% av samtliga professorstjänster.

Inom vuxenundervisningen kan noteras att deltagandet från kvinnorna vida överstiger männens (70% jämfört med 30 för männen).

Elevernas resultat i skolan måste i stort bedömas som relativt bristfälligt, särskilt engelska och matematik. Många elever går om flera årskurser och många tvingas lämna skolan i förtid (drop outs från klass 10 uppskattas till nära 30%). För flickor är den vanligaste orsaken graviditet.

Regeringen är medveten om att effektiviteten i undervisningssatsningarna måste förbättras och att de omfattande resurser som hittills avsatts för sektorn på sikt måste minskas. För att upprätthålla nuvarande satsningar skulle ca 40% av statsbudgeten behöva avsättas för undervisning om 10 år.¹⁵ Detta är en ohållbar utveckling då regeringens sparkrav samtidigt ökar. Lärarlönerna utgör idag drygt 85% av undervisningsbudgeten vilket skapar ett begränsat utrymme för andra investeringar i form av läromedel, skolbyggnader mm.

Satsningen på undervisningen innebär naturligtvis en potential på sikt. Samtidigt kan konstateras att idag endast 4 000 av de ca 44 000 namibiska ungdomar som årligen lämnar skolsystemet lyckas erhålla någon form av formell anställning. Inte heller tycks undervisningssystemet kunna förse arbetsmarknaden med den kompetens och utbildning som efterfrågas.

2.4 Hälso- och HIV/AIDS-situation

Regeringen har årligen satsat drygt 10% av statens utgifter på hälsovård för att överbrygga de skillnader som ärvdes vid självständigheten. Ökad tillgänglighet till primärvård i eftersatta geografiska områden, speciellt på landsbygden, har prioriterats. Trots att det allmänna hälsotillståndet har förbättrats har det visat sig svårt att minska omfattningen av döds- och sjukdomsfall i områden med de lägsta hushållsinkomsterna. Som en följd av HIV/AIDS har den framgångsrika minskningen av spädbarns- och barnadödligheten avstannat.

HIV/AIDS- situationen i Namibia bedömdes för några år sedan inte vara akut. AIDS är dock idag den viktigaste dödsorsaken inom samtliga åldersgrupper i landet. Enligt WHO's uppskattningar kommer närmare 20% av befolkningen att vara HIV-smittad år 2000 (en ökning från 108 000 1996 till ca 330 000 personer år 2000).

¹⁵ "Basic Education in Namibia and Sida support", J.Mendelsohn, 1997.

Under 1996 dog fler namibier i AIDS än i någon annan sjukdom rapporterar UNDP. Namibia har 1998 den tredje högsta andelen HIV-positiva befolkningen i världen.

Förutom den mänskliga tragedi detta innebär kommer också kostnaderna för hälsovård samt produktionsbortfall att drastiskt öka. AIDS-epidemiens direkta och indirekta kostnader beräknades år 1996 uppgå till ca 3% av BNP. År 2001 antas kostnaderna ha stigit till 16% av BNP. Tillväxten i ekonomin beräknas i genomsnitt minska med mellan 0,5-1,5 procent per år då epidemin ökar i omfattning. Detta skulle enligt UNDP innebära en förlust av 12 % av BNP under en tioårsperiod. Hur ekonomin i de olika sektorerna kommer påverkas beror bl.a. på andelen av arbetskraft i berörd verksamhet.

Effekten av HIV/AIDS på befolkningsökningen kan på kort sikt komma att medföra att per capita- inkomsten faktiskt ökar. Nuvarande befolkningsökning på 3,2% per år antas falla till 2,7 % år 2025. Om konsekvenserna av HIV/AIDS inkluderas antas befolkningsökningen falla till under 2% år 2010.¹⁶

3. Ekonomin: Tillbakablick och framtidsutsikter

De senaste årens nedgång i ekonomin och försämring av den reella per capita - inkomsten försätter Namibia i ett svårt läge där kraven på minskad fattigdom, ökad sysselsättning och minskade inkomstskillnader alltjämt kvarstår.

Handlingsutrymmet begränsas av en hanterbar men växande statsskuld, en kostsam statsförvaltning samt kraven på makroekonomisk stabilitet. Regeringen har hittills fört en försiktig och relativt sund ekonomisk politik även om några orosmoln, såsom bristande finansiell disciplin på senare år kan skönjas. Framtidsutsikterna för den namibiska ekonomin är på kort och medellång sikt stabil, men sannolikt något mer osäker på lång sikt vad avser utvecklingen inom nyckel sektorerna (gruvsektorn, jordbruket och fiskeindustrin). En rad faktorer som brist på kompetent arbetskraft, avsaknad av en konkurrenskraftig tillverkningsindustri och investeringar, samt en begränsad hemmamarknad, gör att ekonomin med svårighet kan diversifieras på kort sikt. Namibias ekonomi torde på sikt gynnas av en ökad regional ekonomisk integrering.

3.1 Makroekonomisk situation

Sedan självständigheten fram till 1996 hade den namibiska ekonomin en genomsnittlig årlig reell **tillväxt** på 4.5%. Tillväxten har varit jämn bortsett från en kraftig tillbakagång 1993 då Namibia drabbades av en långvarig torka. Under 1996 sjönk tillväxten till 2.5% och 1997 till 1.4%. Orsaken till den sjunkande tillväxten under dessa år kan hänföras till dålig nederbörd, lägre fiskebestånd samt minskade inkomster från gruvnäringen. Tillväxttakten i ekonomin har således under de senaste åren halkat efter det i utvecklingsplanen uppställda målet med en årlig

16 "Namibia Human Development Report", UNDP, 1997, där inte annat anges.

tillväxt om 5%. Med den höga befolkningstillväxten på 3,2% har BNP/capita-inkomsten de facto minskat under de senaste två åren.

Handelsbalansen har varit svagt positivt sedan självständigheten fram till 1995 då den blev negativ som en följd av hög import samtidigt som exporten stagnerade. Underskottet har sedan sjunkit betydligt. På medellång och lång sikt behöver dock Namibia diversifiera sin export. Som en följd av den pågående globala handelsliberaliseringen inom ramen för världshandelsorganisationen, **WTO**, kan en del namibiska jordbruksvaror, som idag är skyddade, komma att möta konkurrens av billigare varor. Sedan 1990 har bytesbalansen varit positiv. Mellan 1991 och 1996 utgjorde **biståndet** i genomsnitt 4.6 % av BNP och 12 % av statsbudgeten.

Namibia introducerade sin egna valuta, den namibiska dollarn, 1993. Dollarn är kopplad till den sydafrikanska randen i paritet 1:1. Då Namibia ingår i Common Monetary Area (CMA)¹⁷ — där kapital rör sig fritt — följer den namibiska räntan i stort sett den sydafrikanska ränteutvecklingen. Detta gör att Namibia inte kan föra en oberoende penningpolitik. **Räntenivån** i Namibia uppgick till ca 20% 1997.

Bristande budgetdisciplin har gjort att **budgetunderskottet** gradvis växt. Målet i NDP 1 är ett genomsnittligt budgetunderskott på 3% av BNP för perioden 1995 - 2000. Mellan budgetåren 1992/93 och 1996/97 uppgick budgetunderskottet i genomsnitt till 4.8% av BNP. I fjol sjönk underskottet till 4% av BNP. Med kraftiga skattehöjningar i år beräknas budgetunderskottet begränsas till 3.8% 1998/99. Utan dessa skattehöjningar skulle underskottet uppgått till 5.3% vilket avspeglar de olösta strukturella och disciplinära problem statsförvaltningen fortfarande brottas med.

Inflationen i Namibia är efter afrikanska mått relativt låg. Under femårsperioden fram till 1996 låg den i genomsnitt på 11%. Som resultat av den strama penningpolitik som SACU medlemsländerna fört på senare tid sjönk inflationen till 8% under 1997.

Namibias **statsskuld** är fortfarande hanterbar även om den ökat snabbt sedan självständigheten. År 1990 motsvarade den totala statsskulden 13% av BNP. I början av 1997 hade den ökat till 21% av BNP eller totalt NAD 3.3 miljarder. I mars 1997 skrevs Namibias skuld till Sydafrika av (NAD 1.1 miljarder) vilket förbättrade skuldsituationen. Under 1996 tvingades dock regeringen att öka sitt låntagande för att täcka budgetunderskottet. Huvuddelen, ca 90%, av skulden är inhemsk. Under budgetåret 1996/97 uppgick räntebetalningar på den totala skulden till fyra procent av de löpande utgifterna. Oroväckande är att ca 7% av innevarande budget satts av för att täcka ökande räntekostnader.¹⁸

Arbetslösheten är hög i Namibia. Arbetslöshet och undersysselsättning närmar sig ca 60 %.

¹⁷ I CMA ingår Sydafrika, Namibia, Lesotho och Swaziland

¹⁸ "Namibia - Recent Economic Developments", IMF rapport oktober 1997.

3.2 Den namibiska ekonomins struktur

Jordbrukssektorn är fortfarande en av de viktigaste sektorerna även om värdet av produktionen över åren stagnerat. Det kommersiella jordbruket utgör ca 90% av det totala jordbruket och 10% av det totala exportvärdet (UNDP 1996).

Självförsörjningsjordbruket, som främst är koncentrerat till norr, är i huvudsak inriktat på spannmål och bidrar enbart med 2-3% till BNP.

Lågproduktiv mark med endemisk brist på vatten som då och då bryts av perioder med högre nederbörd gör att jordbrukssektorns roll för den ekonomiska utvecklingen är begränsad. Genom en landreform och förbättrad tillgång till krediter samt utbildning i nya produktionsmetoder skulle jordbruksproduktionen kunna öka något men dylika åtgärder förefaller ändå inte utgöra en lösning på fattigdomsproblemen i norr. Det förslag till strategi för fattigdomsbekämpning som är under utarbetande av Namibia föreslår således att icke-jordbruksbaserade initiativ måste inkluderas.

Tabell 3: Förändringar i Namibias ekonomi (% av BNP)					
	1981	1989	1992	1995	1996
Primära sektorn	48.5	41.1	25	24.7	28.4
Jordbruk	23.4	14.1	6.6	9.5	9.4
Fiske	1.0	1.4	3.0	3.5	3.9
Gruvor	24.1	25.6	15.4	11.7	15.1
Sekundära sektorn	14.8	15.0	18.5	20.4	17.2
Tillverkning (fiskförädling)	1.1	1.6	2.7	4.2	1.8
Annan tillverkning	7.7	9.4	10.6	10.2	9.9
El, vatten, bygg	6.7	4.0	5.2	6.0	5.5
Teritiära sektorn	35.2	43.9	56.5	55.0	54.5
Statsförvaltningen	14.5	19.6	28.3	26.7	26.1
Annan service (turism, handel, etc)	20.7	24.3	28.2	28.3	28.4

Gruvsektorn har länge dominerat den namibiska ekonomin. Sektorns andel av BNP har emellertid minskat kraftigt under de senaste åren. Mineraler är fortfarande Namibias viktigaste exportvara och utgör närmare 60% av det totala exportvärdet. Diamantindustrin står för ca 2/3 av sektorns totala värde. På grund av dåliga världsmarknadspriser de senaste åren har basmetallindustrins produktion minskat i värde. Mineralerna exporteras nästan uteslutande i oförädlad form och produktionen är kapitalintensiv.¹⁹ Det finns en viss utvecklingspotential i gruvsektorn, men industrin är mycket känslig för prisfluktuationer och genererar få jobb. Diamantutvinningen sker alltmer off-shore vilket innebär färre arbetstillfällen. Vidare har nyligen tre gruvor stängts vilket medfört, förutom ett ekonomiska produktionsbortfall, också en förlust av ca 2000 arbetstillfällen.

Namibias rika fiskevatten var vid självständigheten kraftigt utfiskade. Genom etablerandet år 1990 av en "Exclusive Economic Zone" har Namibia fått större möjligheter till kontroll av sina fiskevatten och därmed också möjlighet att genom ett väl utvecklat kvotsystem reglera det årliga fiskeuttaget. **Fiskesektorn** har expanderat i snabb takt sedan självständigheten. Sektorn bidrog med 20% av de

¹⁹ "Namibia - Recent Economic Developments", IMF October 1998

totala exportinkomsterna 1996. Förändringar i marina förhållanden påverkar dock fiskebeståndet kraftigt och medför återkommande produktionsfluktuationer. Sektorn beräknas kunna expandera, men sannolikt i begränsad utsträckning för att säkra och bibehålla fiskebeståndet.

Transportsektorn står för knappt 10% av BNP. Sektorn genomgår för närvarande en genomgripande strukturomvandling med bolagisering och kommersialisering av verksamheter som tidigare bedrevs i ministerieregi. Den nationella utvecklingsplanen prioriterar utveckling av infrastruktur. Huvudvägnätet är väl underhållet och länkar samman alla landsdelar. Nya förbindelser har nyligen öppnats med Gauteng-området och till Zambia/Zimbabwe. Trots den goda infrastrukturen finns det brister i finansiering av underhåll och utveckling av vägnätet i förut förbisedda områden.

Järnvägsnätet byggdes ut för att koppla samman gruv- och boskapsexporten till hamnarna i Walvis Bay, Luderitz och Kapstaden. Trots att järnvägen ekonomiskt spelat ut sin roll förutom på några få huvudlinjer²⁰, driver regeringen frågan om att bygga ut järnvägsnätet till bl.a. fd Ovamboland och Angola. Hamnar finns i Walvis Bay och Luderitz och kan ha potential för att öka regional handel samt handel genom s.k. Export Processing Zones (EPZ). Regeringen har studerat möjligheten att etablera ytterligare en hamn i landets nordvästra del.²¹

Telenätet har kraftigt byggts ut under 1990-talet med en årlig tillväxt av antalet abonnenter i det fasta nätet på 8.5%. År 1996 fanns ca 90,000 abonnenter anslutna vilket ger en täckning på 5,6 telefoner/100 inv, vilket är en hög siffra i SADC-området. Mobiltelefoni har ökat kraftigt sen ett joint venture-bolag etablerades 1995. Företaget har idag ca 20,000 abonnenter.

Energiförsörjningen baseras i huvudsak på vattenkraft från Kunenefloden (gränsflod med Angola) samt på import från Sydafrika. Flera större energiprojekt är under utredning²². Ett antal större projekt inom framförallt gruvnäringen planeras, vilket kraftigt kommer att öka energi- och vattenbehovet.

Namibias **tillverkningsindustri** är fortfarande outvecklad och utgörs till största del av fiske- och köttförädling. Under apartheidtiden skyddades industrin av höga tullar och kapitalintensiv produktion uppmuntrades. Produktionskostnaderna i industrin är idag höga och konkurrenskraften svag i förhållande till utländsk tillverkningsindustri.

Den småskaliga eller "**informella sektorn**" i Namibia är koncentrerad till detaljhandel och service samt diverse tillverkning.²³ Utbildningsnivån bland informella entreprenörer är i regel mycket låg²⁴.

20 Walvis Bay - Tsumeb, Walvis Bay-Windhoek-Ketmanshoop-Sydafrika

21 Feasibilitystudie för Möwe Bay, februari 1998

22 Vattenkraftverk i Kunenefloden, gasutvinning från det sk Kudufältet på gränsen till Sydafrika

23 En rad olika definitioner används för att definiera begreppet "Informell sektor". olika ministerier och institutioner i Namibia (Ministry of Trade and Industry, Central Statistics Office, MLHRD) definierar sektorn som icke registrerade företag med färre än 5 anställda, låg produktiva, ofta av självhushållande och låg inkomst karaktär.

24 Enligt en ILO studie 1993 hade enbart hälften fullföljt primärskoleutbildning.

Turistsektorn har växt betydligt sedan självständigheten och förväntas ha en stor utvecklingspotential. 1995 utgjorde inkomsterna från turismen ca 17% av exportintäkterna. Regeringen räknar med att antalet turister och sysselsatta i sektorn kan fördubblas fram till år 2000.

Den namibiska **finansiella sektorn** är relativt väl utvecklad och består av en centralbank (Bank of Namibia), fem kommersiella banker samt tre finansiella institutioner. Dessa är emellertid främst koncentrerade till urbana områden och försörjer främst den moderna sektorn. Tillgången till finansiell service på landsbygden är fortfarande eftersatt. Den namibiska börsen etablerades 1992 och har sedan dess ökat från 6 börsnoterade företag till 27 noterade företag 1996.

3.3 Den offentliga ekonomin

Enligt nationalräkenskaperna utgjorde direkta och indirekta skatter ca 62 % av **statens inkomster** 1990-1996, vilket är relativt mycket jämfört med andra utvecklingsländer. 1992 betalade 78 000 namibier inkomstskatt, vilket motsvarar drygt 15% av den ekonomiskt aktiva befolkningen .

För innevarande budgetår har skattehöjningar föreslagits .Utrymmet för ytterligare beskattning är begränsat. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att reformera och effektivisera skattesystemet samt för att bredda skattebasen²⁵ . Diskussioner pågår även att i vissa delar decentralisera skatteindrivningen till regional nivå.

Inkomsterna från tullunionen Southern Africa Customs Union (SACU) utgör en betydande inkomstkälla för Namibia och uppgick under perioden 1990-1996 till drygt 20 % av statsinkomsterna. Andra inkomstkällor kommer behöva identifieras framöver då inkomsterna från SACU med största sannolikhet kommer att minska i framtiden. Statens totala inkomster som andel av BNP har de senaste åren legat omkring 32%.

Statens utgifter har de senaste åren i stor utsträckning påverkats av de kraftfulla satsningarna på undervisning och hälsa (ca 35-40% av de totala statliga utgifterna sedan självständigheten). Den offentliga sektorn har idag över 70 000 anställda att jämför med ca 40 000 vid självständigheten. Statsförvaltningen är idag en av Afrikas största beräknat per capita. 1997/98 uppgick statens utgifter till 37% av BNP och de totala lönekostnaderna för de statsanställda till ca 50% av statsutgifterna, ett förhållande som på sikt kommer att hämma utvecklingen.

För att komma till rätta med den växande och kostnadskrävande förvaltningen tillsattes år 1995 en kommission (WASCOM) med uppdrag att se över systemet samt lägga fram förslag som på sikt skulle medföra dels konkurrenskraftiga löner dels en minskning av antalet anställda. Resultatet hitintills visar på en markant ökning av lönekostnaderna medan däremot antalet anställda inte minskat, snarare tvärtom. Istället för att skära i den överdimensionerade statsapparaten har

25 Bl. a. har införts en ökad indirekt beskattning genom moms, General Sales Tax, samt additional Sales Duty.

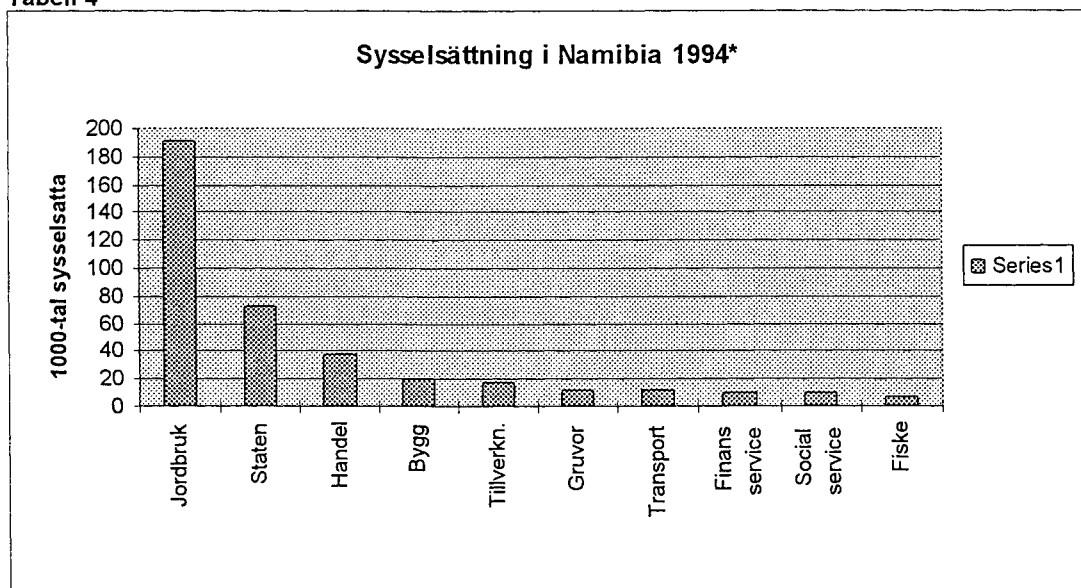
regeringen valt att spä på inkomsterna genom lån och ökande skatter. Därmed lämnas ett grundläggande strukturellt problem ännu olöst.

3.4 Arbetsmarknads- och industripolitik

Den senaste beräkningen av den formella arbetslösheten gjordes 1991 och den beräknades då uppgå till 20 %. Troligtvis har arbetslösheten sedan dess ökat. Innefattas undersysselsättning närmar sig siffran ca 60 procent av arbetskraften. Den öppna arbetslösheten är högst i urbana områden. Undersysselsättning är störst på landsbygden. Arbetslösheten är ungefär lika stor bland män som kvinnor. Som en följd av den snabba befolkningsökningen på drygt 3 % har den reala BNP-tillväxten under den gångna femårsperioden inte varit tillräckligt hög för att märkbart påverka arbetslöshet och undersysselsättning. Tillväxten i sysselsättning har de senaste åren legat på 2.3%.

Den produktionsstruktur som ärvdes vid självständigheten var till stor del kapitalintensiv och erbjöd få sysselsättningstillfällen. Som framgår i tabellen nedan är den största delen av arbetskraften sysselsatt inom jordbruket. Övriga produktiva sektorer såsom fiske, gruvor och tillverkning sysselsätter ytterst få.

Tabell 4

*Central Statistics Office baserat på prognoser utifrån befolkningsräkningen 1991.

Möjligheten att öka sysselsättningen inom den formella sektorn är begränsad, emedan de sektorer som har tillväxtpotential (diamantindustrin, fiske, gas) är högt automatiserade samt kapitalintensiva. Potential torde finnas inom turism. En ökad tillväxt i den privata och informella sektorn samt inom det kommunala jordbruket skulle troligtvis också skapa fler jobb, om än i begränsad utsträckning.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder i syfte att diversifiera ekonomin och skapa sysselsättning. En är satsningen på utvecklingen av småföretagande. En policy har antagits och omfattande resurser har avsatts för ändamålet. En annan åtgärd är inrättandet av de sk. EPZ som etablerades 1994. Inom ramen för EPZ erbjuds

inhemska och utländska investerare en rad generösa incitament²⁶ är att etablera sig på den namibiska marknaden. Ca 45 företag har hittills givits EPZ- status och beräknas vid full operation kunna ge ca 3 600 sysselsättningstillfällen. Hittills har 10 företag etablerats i Walvis Bay och i norra Namibia. Om en del byråkratiska hinder undanröjs samt tillgången på utbildad arbetskraft ökar torde investeringarna i EPZ kunna expandera betydligt på medellång och lång sikt. Noteras bör att lagstiftningen runt EPZ innebär kraftigt urholkade arbetsrättslagar med bl.a. förbud mot strejker.

I syfte att uppmuntra investeringar och industrietableringar antog regeringen 1990 en lag som fastställer investeringsrättigheterna i Namibia, den sk. Foreign Investments Act²⁷. Ett särskilt center för investeringar etablerades 1996 för att förenkla hanteringen av handels- och investeringsärenden.

1996 gjordes en studie för att undersöka möjligheten att använda arbetsintensiva metoder vid vägkonstruktion. Totalt skulle denna arbetsform kunna bidra till ökad sysselsättning för ca 12.000 personer²⁸. Genom regeringens antagande av en ny policy för användning av arbetskraftsbaserade metoder inom andra områden än vägbyggnad har möjligheterna för att infria denna målsättning kraftigt ökat.

Även om framsteg gjorts finns det fortfarande faktorer som hämmar framväxten av ny industri och sysselsättning. Den namibiska arbetskraften är med internationella mått lågutbildad och lågproduktiv. Det saknas i stor utsträckning yrkesutbildad arbetskraft och löneläget är relativt högt.

3.5 Handelspolitik och regionalt samarbete

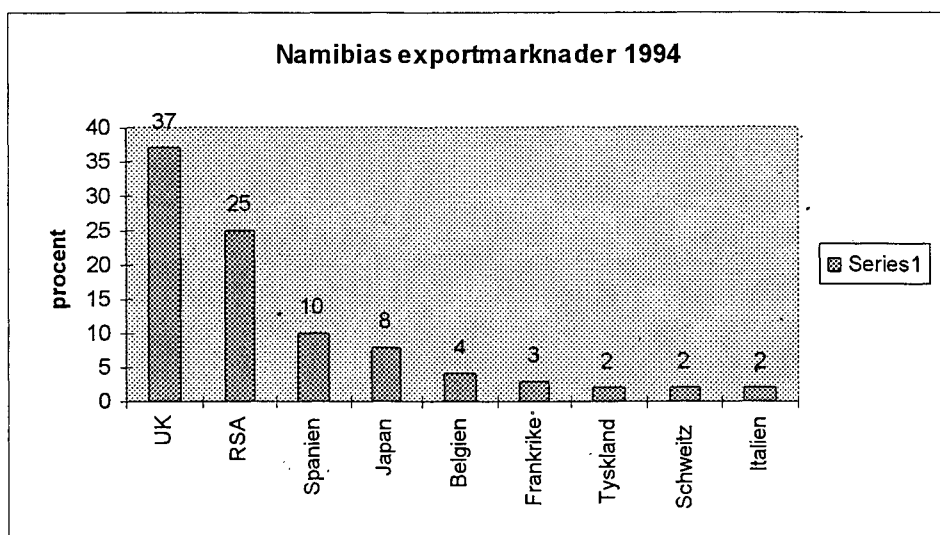
Namibias handelsbalans har sedan självständigheten varit svagt positiv bortsett från 1996 då den sydafrikanska randen och den namibiska dollarn skrevs ner kraftigt mot andra valutor. Ungefär 75% av Namibias export säljs utanför tullunionen SACU, varav 60% till EU, medan 90% av alla konsumtionsvaror importeras från Sydafrika. Namibias export är fortsatt inriktad på råvaror såsom mineraler (främst diamanter) kött- och fiskeprodukter. Endast en mindre del utgörs av förädlade varor, (främst fiske- och jordbruksvaror).

Tabell 5

26 Befintliga eller nya inhemska och utländska företag kan erhålla EPZ status förutsatt att produktionen exporteras. Preferens ges till de företag som använder namibiska råvaror och sysselsätter namibier. EPZ företag ges ej tullfritt tillträde till SACU men befrias bl a från företagsskatt, importavgifter på importerade varor, moms samt transfereringsskatt.

27 Enligt lagen är alla sektorer i den namibiska ekonomin öppna för investeringar utan krav på lokaldeltagande, vinst kan utföras i enlighet med bestämmelser under Common Monetary Area.

28 "Seven years After Independence", NERPU, March 1997.

Bank of Namibia

Medlemskapet i tullunionen **SACU** är som nämnts ovan betydelsefullt för Namibias ekonomi. År 1994 inleddes förhandlingar mellan SACU-medlemmarna på initiativ av bl.a. Namibia, med syfte att framförallt uppnå en generösare tilldelning av tullintäkter liksom även en demokratisering av samarbetsstrukturerna. Förhandlingarna har dragit ut på tiden och det finns en växande opinion inom regering och näringsliv att SACU-medlemskapet i inte ringa utsträckning utgör en hämsko för den namibiska ekonomin, bl.a. vad avser export och investeringar. Samtidigt är tullinkomsterna helt nödvändiga.

Med den överenskomna handelsliberaliseringen inom ramen för WTO är det troligt att tullinkomsterna från SACU kommer att minska i framtiden. Det pågående frihandelsavtalet mellan EU och Sydafrika kan också komma att resultera i minskade inkomster från SACU om europeiska varor ges tullfritt tillträde till den sydafrikanska marknaden.

Namibia ser med viss oro på konsekvenserna av ett framtida **frihandelsavtal** mellan EU och Sydafrika, vilket skulle innebära att europeiska produkter tar sig in tullfritt även till övriga SACU-länder. Delar av Namibias jordbruksindustri (majs-, vete- och köttprodukter) är idag skyddad och skulle därmed komma att utsättas för konkurrens av billigare EU-produkter. Namibias konsumenter skulle däremot troligen gynnas genom en ökad tillgång till billigare produkter. Inom ramen för förhandlingarna om **Lomé konventionens** framtid har Namibia valt att fokusera diskussionen på de handelspolitiska konsekvenserna av post-Lomé. Då Namibia 1990 anslöt sig till Lomé-konventionen erhöll Namibia handelspreferenser av värde för landets köttexport. Namibia tillåts årligen exportera 13.000 ton kött tullfritt till EU. 15% av Namibias köttexport går idag till EU²⁹.

Sammantaget ser Namibia emellertid positivt på en ökad ekonomisk integration i regionen. Inom ramen för **SADC-samarbetet** har medlemsländerna

²⁹ Namibia exporterar nära hälften av sin kommersiella köttproduktion till Sydafrika. Namibia har dessutom, liksom Botswana och Swaziland, köttexportkvot på EU-marknaden. Det innebär att samtidigt som Namibia får exportera en viss kvantitet till EU till höga priser, konkurrerar man med subventionerad köttexport från EU på den sydafrikanska marknaden, en exportproduktion som utvecklas med hjälp av bistånd från EU.

undertecknat ett protokoll som skall bana väg för frihandel i regionen år 2004. Dock har enbart ett fåtal av länderna (ej Namibia) ratificerat protokollet. Orsaken till den tröga processen är den komplexitet som frågan om avregleringar av tullar utgör. De utdragna förhandlingarna inom ramen för SACU samt diskussionerna om frihandelsavtalet mellan EU och Sydafrika har också bidragit till förseningarna.

Inom ramen för SADC-samarbetet föreligger vidare **samarbetsprotokoll** avseende vattenförbrukning, elförsörjning, samarbetet inom gruvsektorn samt också på narkotikaområdet. Undertecknande och ratifiering tar dock lång tid.

Namibia är medlem i **COMESA**, men har under de senaste åren visat ett ganska svalt intresse för samarbetet med organisationen. Osäkerheten om effekterna av de nya handelsregimerna i regionen har bidragit härtill.

Namibia har **bilaterala handelsavtal** (Preferential Trade Agreements) med ett flertal länder (Zimbabwe, Cuba, DR Kongo, Ghana, Malaysia, Kina, Korea, Rumänien samt Ryssland). Förhandlingar är på gång om ett avtal med Zambia.

4. Miljö och hållbar utveckling

Namibias ekologi är känslig. Vatten är en av de fundamentala utvecklingsresurserna i Namibia liksom i hela regionen. Den snabba befolkningstillväxten och den planerade industriella expansionen ställer stora krav på ökad vattentillgång. Namibia har utarbetat en rad policies för att på ett långsiktigt hållbart sätt möta behovet av ökad vattenförbrukning.

4.1 Klimatförhållande

Klimatet är mycket torrt, framför allt i de södra och västra delarna. En tredjedel av landets yta utgörs av öken. Bristen på vatten är påtaglig och förutom gränsfloderna (Kunene, Kavango och Oranjestaderna) finns inga naturliga ytvattenkällor. Årliga medelregnvärden varierar kraftigt från plats till plats och från år till år. Vid kusten regnar det praktiskt taget ingenting, i en zon kring Windhoek och nordväst varierar medelårsnederbörden mellan 200-600 mm och i nordöstra delarna av landet mellan 300-800 mm. 83% av nederbörden beräknas avdunsta omedelbart.

4.2 Vattenresurser

Begränsad mängd grundvatten i kombination med plan terräng (framför allt i de tätbefolkade områdena i norr) sätter gränser för konstbevattning. Återkommande torkperioder drabbar Namibia med periodisk regelbundenhet (vart 3-5 år). De tätbefolkade regionerna är de med högst andel av befolkning som är beroende av jordbruk från gemensam ägd mark. Den ojämna landfördelningen innebär också att den ekologiska balansen utsätts för stora påfrestningar, framförallt i sk communal lands, genom överbetning och avskogning.

Den kommersiella vattenförsörjningen uppgår idag till mellan 80 och 100 miljoner m³ och den informella vattenförbrukningen till minst lika mycket till. Drygt hälften

(54%) av vattenförsörjningen går till hushållen och urban industri, 30% till bevattning, samt 7% boskap och 6% till gruvindustrin. Den snabba befolkningstillväxten och den planerade industriella expansionen ställer stora krav på ökad vattentillgång. Vattenförbrukningen beräknas öka mellan 2-3 gånger inom den kommande 25-årsperioden. Samtidigt är delar av ekonomiskt användbara vattentillgångar i närområdet i stort sett utnyttjade. Regeringen har därför riktat intresset mot stora vattenöverföringsledningar från norr (Kavango) till områden i centrala Namibia samt intensifierat vattenbesparingsåtgärder.

Fördelningen av vattenanvändningen för hushållsbruk är mycket ojämn. Ett höginkomsthushåll i staden använder 25 ggr mer vatten än ett hushåll på landsbygden med vattenpost. Vattenförsörjningen i städerna är relativt god medan endast mindre än hälften av landsbygdsbefolkningen har tillgång till rinnande vatten³⁰.

4.3 Regeringens åtgärder

Regeringens åtgärder för att förbättra vattenförsörjningen på landsbygden och samtidigt minska trycket på de knappa vattenresurserna är att dels intensifiera brunnborrning³¹ dels försöka förbättra medvetenheten om miljöfrågor samt dels utforma en ny landpolicy som kan komma att förbättra management av gemensam mark.

Regeringen antog 1993 en vatten och sanitetspolicy. Dess tre huvudpunkter är; i) efterfrågestyrning ii) effektivisering av användandet av befintliga vattenresurser iii) öka vattentillgången. En viktig del i strategin är att använda prissättning som styrmedel för konsumtionen. Full kostnadstäckning ska införas under en 5-års period 96-2001, även om subventionering av småkonsumenter kommer att behållas. Bulkvattenförsörjning har bolag- och kommersialiserats.

Administrationn av vattenresurserna har också decentraliserats till vattenkommittéer på regional och lokal nivå. Idag finns lokala vattenkommittéer i områden som täcker 95% av landsbygdsbefolkningen.

Turistsektorn har en stor tillväxtpotential, men är samtidigt extremt känslig för att kvaliteten på miljön i nationalparker upprätthålls. Turismen kan också utgöra ett hot mot sköra ekosystem. Exempelvis tillåts endast ett begränsat antal personer besöka känsliga ökenområden.

Industrimiljöproblemen är relativt sett mindre akuta även om de stora dagbrotten inom gruvindustrin skapar stora ärr i naturen. Vattenanvändningen inom gruvindustrin är ett område där åtgärder i form av ökad återanvändning, effektivare processer etc måste utvecklas.

Kustmiljön är känslig och utgör en resurs framför allt för turismen och för fiskeindustrin. Höga fiskekvoter och oreglerad turism kan hota den känsliga miljön.

30 Tillgång till definieras som brunn eller kran inom 2,5 kms avstånd från hemmet. NDP1 s. 413 och Annual Report 93/94, Department of Water Affairs samt Water demand and supply management in Southern African Region, P Heyns DWA, odaterad

31 Målet är att 80% av landsbyggsbefolkningen 2010 ska ha tillgång till vatten.

Regeringen har också antagit policies för hur miljökonsekvensbedömningar ska göras inom investeringsprojekt. Inom miljöministeriet arbetar man med principer för hur en "grön budget"³² ska utformas.

5. Utvecklingssamarbetets roll i Namibia

Utvecklingssamarbetet fokuseras framför allt på att rätta till de stora orättvisor som apartheid efterlämnade. Det innebär att resurser satsas på vattenförsörjning, småföretagsutveckling, utbildning och hälsa i tidigare eftersatta regioner. Mycket av biståndet har också använts för att bygga upp den centrala statsapparaten genom utbildning och organisationsutveckling. På kort sikt fortsätter de flesta biståndsgivare med ett utvecklingssamarbete inom ovan angivna områden. På medellång sikt verkar dock både biståndsgivare och den Namibiska staten för att utvecklingssamarbete ska övergå i kommersiella och andra relationer.

5.1 Biståndsberoende

1996 var storleken på det totala biståndet till Namibia 167 mUSD. Mellan 1991 och 1996 utgjorde biståndet i genomsnitt 4.6 % av BNP och 12 % av statsbudgeten³³. Av biståndet stod bilaterala givarländer för 70%, EU och enskilda organisationer för 20% samt FN-systemet för resterande 10%. Sverige var under perioden 1995-1997 efter Tyskland den störste biståndsgivaren⁶. De nordiska länderna stod tillsammans för ca 40% av biståndet.

Den största delen av biståndet går till kompetensutveckling genom personalbistånd följt av social utveckling, hälsa och fiske. Givarsamfundet har i dialogen med den namibiska regeringen prioriterat följande frågor; fattigdomsbekämpning, givarkoordinering, reform av statsförvaltningen, kommersialisering och privatisering samt kompetensutveckling.

5.2 Givarsamordning

Efter en FN-konferens 1990 bildades National Planning Commission (planeringskommissionen), för att koordinera bistånd och utvecklingsplaneringen. Vid en rundabordskonferens i Genève 1995 presenterades landets utvecklingsmål, policies och strategier inom ramen för den första "National Development Plan 1995-2000". Planen rekommenderade bl.a. att regeringen skulle intensifiera givarsamordningen, inkludera biståndet i statsbudgeten samt hålla regelbundna uppföljningsmöten med givarsamfundet. Andra frågor som prioriterades i NDP1 var; miljö, rehabilitering av ex-combatants, fattigdomsbekämpning samt "economic management and capacity building programme". Den samlade bedömningen hos givarsamfundet är att NPC inte har levt upp till förväntningarna på utvecklingsplaneringen och givarsamordning. Inget uppföljningsmöte har ägt rum

³² Hur långsiktiga miljökostnader ska internaliseras i investerings och driftbudget.

³³ "Development Cooperation Report 1996", UNDP February 1998.

sen 1995, NPC är inte aktiva i identifiering och koordinering av insatser och kapacitetsutvecklingsprogrammet för den centrala statsapparaten har i stort sett uteblivit. NPC låg från början under finansministeriet, men har sedan förflyttats till premiärministerns kansli. Detta har försvårat kopplingen mellan planering och styrning av både drifts- och utvecklingsbudgeten. Mottagarkapaciteten hos sektorministerier, i form av kapacitet att planera utvecklingsarbete och hantera additionella biståndsmedel, är varierande, men kan sägas vara god efter afrikanska mått.

Operativ givarkoordinering sker främst inom EU-gruppen, men även genom UNDP. Denna interna samordning har lett till att det är relativt ovanligt med överlappningar.

5.3 Andra givares erfarenheter

En sammanfattning av biståndet till Namibia ger följande bild;

Tabell 6: Bistånd till Namibia 1996

<i>Land eller organisation</i>	<i>Bistånd mSEK³⁴</i>	<i>Huvudsakliga sektorer</i>	<i>Framtida förändring av biståndet?³⁵</i>
Tyskland	210	Vatten, vägar, fiske, Hälsa, HRD landsbygdsutv.	Oförändrad inriktning, ngt minskad volym
EU	191	jordbruk, utbildning, transport, hälsa	Oförändrad inriktning och volym
Sverige	111	Undervisning Förvaltning Transport	-Fortsatt fattigdomsbek. - Utv. bredare samarbete
Norge	112	Energi, Fiske, Tele	Utfasning 2001
USA	94	Human Resource Development Demokrati	Utfasning 2005, fortsatt satsning på komp.utv.
Frankrike	62	Soc.sektorer, hälsa landsbygdsutv.	Oförändrad
Finland	60	Skog, vatten, miljö Hälsa	Oförändrad
Danmark	59	Undervisning, NGO -stöd	Troligen minskande
Storbritannien	52	Kompetensutv. sociala sektorer	Ökning, satsning på fattigdomsbek. och publ. sector reform
Holland	41	Vuxenutbildning rehab av soldater	Oförändrad
Unicef	28	Barn, ungdom, kvinnor	Minskande
UNFPA	19	Hälsa, Befolkning	
UNDP	14	Kompetensutv.	Minskning e 2000

Erfarenheterna från andra givares biståndssamarbete visar att;

- kanaliseringen av biståndsmedel via statsbudgeten har visat sig vara trög. Förseningar av utbetalningar och att biståndsmedel "fryser inne" har gjort att många givare använt kanaler utanför den sk "state revenue fund"

34 1 USD=7.5 SEK, "UNDP Development Cooperation Report 1996", February 1998.

35 Material baserat på intervjuer av representationer i Windhoek, dec 97. Informationen är till sin natur osäker då beslut om framtida bistånd ännu inte har fattats.

- det är svårt att få igång småföretagsverksamhet och kommersiellt samarbete, framför allt p.g.a. brist på affärsidéer och kunskap om hur man driver företag.
- det civila samhället företräds framför allt av en (liten) grupp NGO's med relativt starka kopplingar till staten. Den demokratiska kulturen är svag.
- EU har ett stort och ökande bistånd, men som ännu är rätt outvecklat policymässigt.
- "The likeminded group"³⁶ har en relativ samstämmig uppfattning om utvecklingsproblemen, mycket liknande inriktning på biståndet, och en relativt bra samordning.

Flertalet bilaterala givare har planer på att fasa ut gåvobiståndet till Namibia (framför allt de nordiska länderna, Holland och USA) inom kortare eller på medellång sikt. De främsta argumenten för utfasning är att landets BNP/capita är relativt högt att Namibia nu utvecklat policies och institutioner som torde kunna skapa tillväxt, omfördela resurser och minska fattigdomen på lång sikt. Några länder kommer dock att behålla biståndet till Namibia på nuvarande nivå (framför allt större länder som Tyskland, England och Frankrike).

5.4 Namibias syn på utvecklingssamarbete

Namibias regering har i sin analys av och strategi för hur fattigdomen ska hävas pekat på att det behövs tillväxt i ekonomin för att utjämningsfrågor ska kunna drivas. Tillväxt måste skapas på flera områden, som var för sig inte kan ge en lösning, men vilka sammantaget kan bidra till en förändring. Investeringar, ökad export, teknologiöverföring är några av de områden som Namibia prioriterar som komplement till gåvobiståndet, vilket man på sikt räknar med ska upphöra.

6. Förutsättningar för framtida relationer mellan Sverige och Namibia

Ambitioner att åstadkomma ett bredare ekonomiskt samarbete³⁷ ligger helt i linje med Namibias utvecklingsansträngningar. Förväntningarna på framtida kommersiella kontakter mellan Sverige och Namibia bör dock sättas på en realistisk nivå. Möjligheterna för ett snabbt ökande ekonomiskt samarbete är begränsade, men det finns trots allt en rad intressanta möjligheter. Sverige bör utnyttja sina goda relationer med namibiska regeringen och dess förvaltning för ett aktivt stöd för svenska handels- och industrisatsningar innan landramsarbetet fasas ut och relationerna med Namibia går in i en ny fas.

De täta band mellan Sverige och Namibia som grundlades under befrielsekampen övergick i ett bilateralt samarbete 1990. Många namibier

³⁶ Nordiska länderna, Holland, Storbritannien, i någon mån Tyskland

³⁷ Sida's definition av bredare ekonomiskt samarbete är "att åstadkomma uthållig tillväxt i samarbetslandets ekonomi genom bestående självgående relationer mellan aktörer med ömsesidigt ekonomiskt intresse".

har fått sin utbildning i Sverige eller i flyktingläger där många svenskar arbetade. Många av de utvecklingskoncept som Namibia anammat har delvis baserats på svenska erfarenheter och har växt fram genom biståndssamarbetet (t.ex. utbildningspolicy, statens roll i ett blandekonomiskt system). Sverige har således en unik möjlighet att även fortsättningsvis upprätthålla den nära kontakt och dialog med namibiska beslutsfattare som kan ligga till grund för ett framtida samarbete med en mer ömsesidig inriktning.

6.1 Handel mellan Sverige och Namibia

Det direkt handelsutbytet mellan Sverige och Namibia är mycket begränsat. Då flera av de stora svenska exportföretagen finns etablerade i Sydafrika finns anledning anta att svenska produkter finner sin väg till Namibia i en större utsträckning än vad tabellen visar. Den direkta exporten till Namibia utgörs till största delen av fordon och mekanisk utrustning.³⁸

Tabell 7: Import/Export Sverige - Namibia			
mSEK	1994	1995	1996
Import fr Sve	22,1	11,4	7,8
Export till Sve	0,7	0,2	0,7
Källa: Statistiska Centralbyrån, SCB			

Möjligheterna att väsentligt öka handelsutbytet torde vara begränsade. Den namibiska marknaden är fortfarande relativt okänd i Sverige och för många företag bedöms marknaden vara för liten. De svenska företagen har till dags dato främst riktat sig mot Sydafrika. Men med en fortsatt ökad handelsliberalisering och regionalisering i södra Afrika kan regionen som helhet inkl. Namibia få en ökad attraktionskraft för svensk handel och investeringar på sikt.

6.2 Svenska investeringar i Namibia

Under 1994 etablerades två svensk-namibiska samriskföretag. Swedfund är delägare i Namibia Leasing Company, ett lokalt aktiebolag som tillhandahåller riskkapital för leasingarrangemang. Telia International har tillsammans med Swedfund och Telecom Namibia bildat ett bolag för att operera mobiltelefonnätet i Namibia. Därutöver är flera av de största svenska exportföretagen representerade genom lokala agenter.

Namibia har under senare år vidtagit en rad åtgärder för att dra till sig utländska investeringar och kapital och kan idag erbjuda förmånliga investeringspaket med betydande skatte- och tullåttnader. Flera sk Exporting Processing Zones, EPZ, har etablerats. Till detta kommer den politiska stabiliteten, en relativt sund ekonomi, god infrastruktur, närheten till regionala marknader, och låg kriminalitet. Sammantaget borde dessa fördelar göra Namibia till ett attraktivt alternativ till Sydafrika.

³⁸ Exempel på produkter är Scania och Volvo-lastbilar, pumpar och gruvutrustning (Atlas Copco), jordbruksmaskiner (Alfa Laval).

6.3 Institutionellt samarbete

Det finns en avsaknad av management-kunnande såväl inom den namibiska statsförvaltningen som inom det privata näringslivet. Inom detta område torde svenskt kunnande kunna ha en stor komparativ fördel. Samtidigt är det troligt att samarbete av detta slag åtminstone initialt förutsätter någon form av biståndssubventionering.

6.4 Utvecklingssamarbetets roll i främjandet av bredare samarbete

En av de bärande idéerna i nuvarande landstrategi är att ett mer ömsesidigt baserat samarbete mellan länderna ska kunna bli ett resultat av utvecklingssamarbetet. Hittillsvarande erfarenhet visar dock entydigt att det ej är att förvänta att utvecklingssamarbete automatiskt utgör grunden för en övergång till andra samarbetsformer. Erfarenheterna från ett långsiktigt utvecklingssamarbete kan dock sannolikt ge öppningar för nya relationer och former av samarbete även utanför de traditionella samarbetssektorerna. Möjligheterna att införa ett element av kostnadsdelning, d.v.s. att Namibia och Sida delar på kostnaden inom ramen för exempelvis kontraktsfinansierat tekniskt samarbete (KTS), bör prövas i ökad utsträckning.

För att ta tillvara på dessa öppningar och möjligheter kommer ambassaden under 2 år att förstärkas med en funktion avsedd att arbeta med att befrämja ekonomiskt samarbete och relationsfrämjande verksamhet. Däri ingår bl.a. att kartlägga och undersöka nischmarknader, bevaka upphandlingar, investeringsmöjligheter etc. Potentialen torde framförallt finnas inom gruv-, kött- och fiskesektorerna samt inom den snabbt expanderande turistindustrin.

Källförteckning

Resultatanalys, Landanalys samt Landstrategi Namibia

• Development Cooperation/General

1. First National development plan, NDP1, 95/96-99/00, Government of Namibia 1995
2. Current developments and future prospects in Namibia - some topical highlights, NEPRU 1996
3. Consultancy on policy, procedures and administrative aspects of development cooperation in Namibia, UNDP 1995
4. Semi-annual reports 1995-98 from the Embassy of Sweden, Windhoek

• Politics and Economy

5. Overview of the Namibian Economy, NEPRU Jan 1998
6. Economic Newsletters 1996-98, Namibia Economic Working Group
7. Pamphlett "The Namibian Economy - A NEPRU viewpoint" 1996-98
8. Economic Review and Prospects 1997/98, NEPRU - The Namibian Economic Research Unit.
9. Country Profile Namibia & Swaziland 1996-97. EIU - The Economist Intelligence Unit
10. Republic of Namibia, National Accounts 1981-1997, Central Statistics Office, National Planning Commission

• Public sector development

11. Wage and Salary Commission Report, Government of Namibia 1995
12. National Accounts, Namstat 1997:4, Stenbeck, Redeby, SCB 1997
13. The establishment and structure of NPC secretariate, NPC June 1997
14. Progress report 1992-1997 with focus on 1996-1997
For the cooperation between Namibia and Sweden in the field of Statistics
15. Project OAG, Namibia: Progress Report 1.10.1996 to 30.09.1997
16. Project OAG Namibia: Progress Report covering the period 1 Oct 1996 to March 31, 1997

• Poverty, Land issues, Agriculture and rural development

17. Namibia Poverty Profile, working paper 12, UNAM/SSD and Sida 1996

18. National Land Policy White Paper, Sep 97, Ministry of Lands, Resettlement and Reahilitation
19. Namibia; Raising to the challenge of poverty reduction, 1997 World Bank
 - Culture, Gender, Human rights and Democracy
20. Evaluation of Sida's cultural support to Namibia 1991-96, Haarhoff/DESO 1997
21. Mainstreaming Gender in Namibia's National Budget, de Vylder and Stark May 1998
22. Gender sensitizing Booklet, UNAM, Nov 95
23. Gender awareness and sensitizing secondary schools and colleges, UNAM, Nov 95
24. Namibia Institute for Democracy, Annual Report 1996 and 97
25. Evaluation of Legal Assistance Centre in Namibia, ABC/Nylund and Taylor, Dec 97
26. Legal Assistance Trust and Human Rights Trust report, Dec 96
 - Education, Health and population issues
27. Governments Coordination of Aid to education; the case of Namibia, Association for the development of African education, 1995
28. John Mendelsohn; Basic Education in Namibia and Sida Support, Nov. 1997
29. Ministry of Basic Education and Culture, Annual Reports 1996 + 1997
30. Education Statistics 1996 + 1997, EMIS - Ministry of Basic Education and Culture
31. National population policy for sustainable human development, Government of Namibia 1997
32. Namibia Human Development Report 1997, UNDP/Unaids
33. Epidemiological report on HIV and Aids in Namibia 1997, National AIDS Programme NACP
 - Infrastructure/Energy
34. Lower Cunene Hydropower scheme, Draft Feasibility study report, sep 1997
35. Draft White Paper on the Energy Policy of Namibia, Ministry of Mines and Energy 1998
36. Nampower Annual Report 1996

- Infrastructure/Telecommunications

37. Evaluation report on Sida Support to Telecom in Southern Africa, "Aid to Telecom in Southern Africa - what has it achieved", Königson, Olofsson, Nykänen, Königson, Sep 1997
38. Review of the performance of Telecom Namibia, M-Tech/Sida, Jun 1998
39. Telecommunication Policy Framework and Consultancy to NCC, ISO - Swedish Management Group, Feb 1996
40. Telecommunication Policy Framework for Namibia, Draft, MWTC Feb 1998
41. Institutional Development - The case of Telecom Namibia, Evaluation report May 1995, SIPU International
42. Annual Reports from Telecom Namibia and NamPost

- Infrastructure / Transport

43. White Paper on Transport Policy, MWTC, June 95
44. Review of the Swedish support to the Transport Sector, Hjelm and Axelsson, June 1998
45. NDP1 Review of the Transport and Communications sector, Viasys consulting, Sep 1997
46. National Transportation Master Plan Study, KM International
47. Report on Review of the Governance of Parastatal Organisations in Namibia, Deloitte and Touche, Mar 96
48. A comparison between the Namibian and the World Bank Road User Charges Models, Africon, Jan 98
49. Concession options for Railways in Namibia, SARREP/SATC-TU, Aug 1998
50. Green Paper on Labour Based Works, MWTC, Department of Transport, Feb 1997
51. White Paper on Labour Based Works, MWTC, Department of Transport, Aug 98
52. A number of reports from the restructuring of Minsitry of Works, Transport and Communications.

- Environment

53. Annual Report 93/94, Department of Water Affairs
54. Water demand and supply managment in Southern African Region, P Heyns

DWA, odaterad

55. Agricultural Development in the face of Water scarcity, P Heyns DWA, April 1995
56. An environmental profile of Caprivi, Mendehilson and Hines, Department of environmental affairs 1997
57. Ephemeral rivers and their catchments, DRFN/Department of Water Affairs, 1995
58. Livelihood strategies of rural households in Caprivi; implications for conservancies and natural resource management, Ashley and LaFranchi, Directorate of Environmental Affairs, 1997
59. "Updates" on environmental issues 1996-96, DRFN
- Financial and commercial sector
60. Savings and Business investment in Namibia, Sherbourne/Emerge 2001, June 1998
61. Capital Market Development in Namibia, Oosthuizen, Dec 1997
62. Studie av möjligheterna för ekonomisk samarbete, Nilsmo INEC/Näring, Jul 98

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE
105 25 Stockholm, Sweden
Tel: 08-698 50 00. Fax: 08-20 88 64
www.sida.se